

รัฐสภาไทย

รัฐสภาไทย

อำนาจหน้าที่ในด้านนิติบัญญัติ

- ✎ การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
- ✎ การตราพระราชบัญญัติ
- ✎ การตราพระราชกำหนด
- ✎ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

อำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่างๆ

- ✎ แต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
- ✎ ให้ความเห็นชอบประกาศสงคราม
- ✎ ให้ความเห็นชอบการทำสนธิสัญญาที่มีผลเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจรัฐ ฯลฯ

อำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งและถอดถอนบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

ถอดถอนบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

แต่งตั้งบุคคลในองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

- ✎ คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- ✎ ผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ✎ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ✎ ศาลรัฐธรรมนูญ
- ✎ คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม
- ✎ คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง
- ✎ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- ✎ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

- ✎ นายกรัฐมนตรี
- ✎ รัฐมนตรี
- ✎ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- ✎ สมาชิกวุฒิสภา
- ✎ ประธานศาลฎีกา
- ✎ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- ✎ ประธานศาลปกครองสูงสุด
- ✎ อัยการสูงสุด
- ✎ กรรมการการเลือกตั้ง
- ✎ ผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ✎ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- ✎ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
- ✎ ผู้พิพากษาหรือตุลาการ
- ✎ พนักงานอัยการ
- ✎ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

อำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล

พิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

ตั้งกรรมการ

เสนอญัตติ

การยื่นกระทู้ถาม

การเปิดอภิปรายทั่วไป

ลงมติ
ไม่ไว้วางใจ

ไม่มีการลงมติ

รัฐสภาไทย

ปัจจุบันรัฐสภาไทยเป็นรูปแบบสภาคู่ ซึ่งประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๔ ได้กำหนดองค์ประกอบของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ไว้ดังนี้

สภาผู้แทนราษฎร

สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๓๓/๕ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน ๑๒๕ คน รวมทั้งสิ้น จำนวน ๕๐๐ คน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง

วุฒิสภา

วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิก จำนวน ๑๕๐ คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง

จังหวัดละ ๑ คน รวมจำนวน ๓/๓ คน และมาจากการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๓/๓ คน ซึ่งมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๖ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง โดยจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระไม่ได้ โดยในวาระเริ่มแรกให้สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา มีวาระในการดำรง

ตำแหน่ง ๓ ปี นับแต่วันเริ่มสมาชิกภาพ และมีให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระมาบังคับใช้กับบุคคลดังกล่าว ในการสรรหาคราวถัดไปหลังสิ้นสุดสมาชิกภาพ ซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๔๐ ปีบริบูรณ์ ในวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ

บทบาทอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาไทย

๑. อำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมาย

การตรากฎหมายเพื่อบังคับใช้เป็นการทั่วไปนั้น รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาที่จะริเริ่มกฎหมาย และในการให้ความยินยอมให้นำกฎหมายนั้นออกบังคับใช้

อำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมาย หมายถึง อำนาจหน้าที่ในการออกกฎหมาย แก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมาย ซึ่งกฎหมายในที่นี้หมายถึง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติ นอกจากนี้การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ก็ถือเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาด้วย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ คือ กฎหมายที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งรัฐธรรมนูญระบุชื่อไว้โดยเฉพาะ เพื่อขยายความเพิ่มเติมจากรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะทำให้รัฐธรรมนูญมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยจะตราเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา จากนั้นจะมีการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ด้วยการส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่

พระราชบัญญัติ คือ กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นตามคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาโดยนำเอาหลักเกณฑ์สำคัญ ๆ ที่ต้องการให้ประชาชนทั่วไปปฏิบัติตาม มากำหนดไว้เพื่อเป็นหลักหรือแนวทาง

กระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

การเสนอร่างพระราชบัญญัติ สามารถเสนอได้ ๔ ทาง

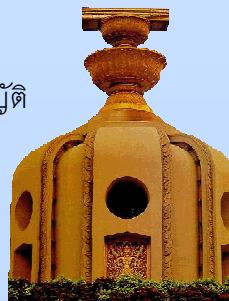
- ๑) คณะรัฐมนตรี
- ๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐ คน
- ๓) ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ
- ๔) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภา เพื่อให้ประธานรัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้เฉพาะหมวดสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย และหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ส่วนร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หมายถึง ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- ๑) การตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร
- ๒) การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนเงินงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน
- ๓) การกู้เงิน การค้ำประกัน การใช้เงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ
- ๔) เงินตรา

ในกรณีที่เป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่จะต้องมีการรับรองของนายกรัฐมนตรีหรือไม่ ให้เป็น

อำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการธิการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคนเป็นผู้วินิจฉัย โดยจะต้องพิจารณาภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่มีการดังกล่าว

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจะต้องเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อน ซึ่งจะต้องพิจารณาเป็น ๓ วาระ ดังนี้

วาระที่ ๑ เป็นการพิจารณาหลักการทั่วไปของร่างพระราชบัญญัติว่าสมควรจะลงมติรับหลักการหรือไม่ ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาลงมติรับหลักการให้พิจารณาในวาระที่ ๒ ต่อไป แต่ถ้ามีมติไม่รับหลักการร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

วาระที่ ๒ เป็นการพิจารณาในรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการที่สภาตั้งหรือคณะกรรมการเต็มสภา ตามปกติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการที่สภาตั้ง ส่วนการพิจารณาโดยคณะกรรมการเต็มสภาจะกระทำได้ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๒๐ คน และที่ประชุมอนุมัติ

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้สภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และให้อภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือผู้แปรญัตติสงวนคำแปรญัตติหรือที่กรรมการธิการสงวนความเห็นไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

วาระที่ ๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ โดยจะไม่มี การอภิปราย หากสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบ ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป แต่ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรมติให้ความเห็นชอบ ให้ประธานสภาดำเนินการเสนอร่าง พระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป

หากร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรมติไม่ เห็นชอบเป็นร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีระบุไว้ใน นโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาว่าจำเป็นต้องการบริหารราชการ แผ่นดิน และคะแนนที่ไม่ให้ความเห็นชอบไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ คณะรัฐมนตรีอาจขอให้รัฐสภาประชุม ร่วมกันเพื่อมีมติอีกครั้ง หากรัฐสภาเห็นชอบให้ตั้งบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็น สมาชิกของแต่ละสภามีจำนวนเท่ากันตามที่คณะรัฐมนตรีเสนอ ประกอบกันเป็น คณะกรรมการร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น และ ให้คณะกรรมการร่วมกันของรัฐสภารายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่ได้ พิจารณาแล้วต่อรัฐสภา หากรัฐสภาเห็นชอบให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยต่อไป แต่ถ้าวุฒิสภาเห็นมติไม่ให้ ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภา

วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรเสนอมานั้น ให้เสร็จภายใน ๖๐ วัน แต่ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องทางการเงิน จะต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน ทั้งนี้ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติให้ขยายเวลา ออกไปเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งต้องไม่เกิน ๓๐ วัน กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันใน สมัยประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภาจะพิจารณาเป็น ๓ วาระ เช่นเดียวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร

กรณีวุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร

ถ้าวุฒิสภาลงมติในวาระที่ ๓ เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่มีการแก้ไขก็ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายภายใน ๒๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากรัฐสภาเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

กรณีวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร

ถ้าวุฒิสภาลงมติในวาระที่ ๑ หรือวาระที่ ๓ ไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน และส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อเวลา ๑๘๐ วัน ได้ล่วงพ้นไป นับแต่วันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรอาจยกร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที และถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

กรณีวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม

หากวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้น ไปยังสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมให้ถือว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา แต่ถ้าเป็นกรณีอื่น ให้แต่ละสภา ตั้งบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ มีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมการการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้คณะกรรมการการร่วมกันรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว แสดงว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย พระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

แต่ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว ก็ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อเวลา ๑๘๐ วันได้ล่วงพ้นไป แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรออาจยกร่างพระราชบัญญัติขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

กรณีพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย

ร่างพระราชบัญญัติใดที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยและพระราชทานคืนมายังรัฐสภา หรือเมื่อพ้น ๙๐ วันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา รัฐสภาจะต้องปรึกษาร่างพระราชบัญญัตินั้นใหม่ ถ้ารัฐสภามีมติยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาแล้วให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอีกครั้งหนึ่งเมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานคืนมาภายใน ๓๐ วันให้นายกรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัตินั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นกฎหมายได้เสมือนหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว

๒. อำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

เป็นการสอดส่องดูแลการปฏิบัติงานของคณะรัฐมนตรีหรือฝ่ายบริหาร ด้วยวิธีการที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ดังนี้

๒.๑ การรับทราบคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา และชี้แจงการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐโดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันเข้ารับหน้าที่ และต้องจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการแต่ละปี หลังจากการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาแล้ว

๒.๒ การตั้งกระทู้ถาม

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา สามารถตั้งกระทู้ถามถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี เกี่ยวกับนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา หรือเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ ซึ่งเป็นหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี

ที่จะต้องเข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเพื่อชี้แจงหรือตอบกระทู้ถามในเรื่องนั้นด้วยตนเอง เว้นแต่มีเหตุจำเป็น และนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบ เมื่อเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

การยื่นกระทู้ถาม จะยื่นหนังสือต่อประธานสภาล่างหน้า โดยมีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบาย และระบุว่าจะให้ตอบในที่ประชุมสภาหรือในราชกิจจานุเบกษา

การตั้งกระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ **กระทู้ถามสด** และ **กระทู้ถามทั่วไป** โดยผู้ที่ตั้งกระทู้ถามมีอิสระจากมติพรรคการเมือง ให้ตั้งถาม และซักถามได้เฉพาะคนเดียว

ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งหนึ่ง ๆ ให้บรรจุกระทู้ถามสดได้ไม่เกิน ๓ กระทู้ และกระทู้ถามทั่วไปไม่เกิน ๓ กระทู้ เว้นแต่จะมีกระทู้ถามที่เลื่อนมาจากการประชุมครั้งที่แล้ว

กระทู้ถามสด คือ กระทู้ถามที่สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามได้ครั้งละ ๑ กระทู้ โดยให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาในวันประชุมที่มีวาระการตอบกระทู้ถามก่อนเริ่มประชุมตามเวลาที่ประธานสภากำหนด

การตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา

แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ **กระทู้ถามด่วน** และ **กระทู้ถามทั่วไป** ในการประชุมวุฒิสภาครั้งหนึ่ง ๆ ให้บรรจุกระทู้ถามได้ไม่เกิน ๕ กระทู้ แต่ถ้าหากมีการณ์จำเป็นหรือเร่งด่วน ประธานวุฒิสภาจะบรรจุกระทู้ถามเกิน ๕ กระทู้ก็ได้

กระทู้ถามด่วน คือ กระทู้ถามที่เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน หรือมีเหตุฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วน ทั้งนี้ ประธานวุฒิสภาจะวินิจฉัยว่ากระทู้นั้นเป็นกระทู้ถามด่วนหรือไม่

๒.๓ การเสนอญัตติ

ในการเสนอเรื่องต่าง ๆ ของสมาชิกรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณานั้นจะต้องเสนอเป็นญัตติ ซึ่งญัตติ หมายถึง ข้อเสนอใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายเพื่อให้สภาลงมติ หรือวินิจฉัยชี้ขาดว่าจะให้ปฏิบัติอย่างไร โดยทั่วไปแล้วญัตติแบ่งออกได้ ๕ ลักษณะ ดังนี้

(๑) ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

นายกรัฐมนตรี

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ และญัตติดังกล่าวต้องเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปด้วย

สำหรับการลงมตินั้น จะมีให้กระทำในวันเดียวกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุด และมติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หากมติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำชื่อผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป

(๒) ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

รัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๖ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติหากรัฐมนตรีคนใดพ้นจากตำแหน่งเดิม แต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่นหลังจากวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อเสนอญัตติ ให้รัฐมนตรีคนนั้น ยังคงต้องถูกอภิปรายต่อไป ทั้งนี้ ให้รวมถึงรัฐมนตรีผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งเดิมไม่เกิน ๙๐ วัน ก่อนวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อเสนอญัตติด้วย

ส่วนการลงมติไม่ไว้วางใจ จะไม่ให้กระทำในวันเดียวกับที่มีการอภิปรายนั้นสิ้นสุด และมติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

(๓) ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ในกรณีมีจำนวนไม่ถึงเกณฑ์ตาม (๑) หรือ (๒)

รัฐธรรมนูญให้สิทธิสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีได้อยู่ในพรรคการเมืองที่สมาชิกในสังกัดของพรรคนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี มีจำนวนไม่ถึงเกณฑ์ที่จะเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกดังกล่าวทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ เมื่อคณะรัฐมนตรีได้บริหารราชการแผ่นดินมาเกินกว่า ๒ ปีแล้ว

(๔) ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ

สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร

ราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ กรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่รัฐมนตรีเห็นสมควรจะฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรีจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภาขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้ โดยไม่มีการลงมติ

(๕) ญัตติตั้งคณะกรรมการ

สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา มีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาแล้วรายงานต่อสภา
กรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง หรือกลุ่มพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการสามัญและคณะกรรมการ

วิสามัญ มีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาอยู่นั้นได้ และให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับตามที่กฎหมายบัญญัติ นอกจากคณะกรรมการดังกล่าวแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังกำหนดให้แต่ละสภามีอำนาจในการตั้งคณะกรรมการคณะต่าง ๆ เพื่อกระทำหน้าที่ตามภารกิจที่กำหนดไว้ เช่น คณะกรรมการร่วมกันคณะกรรมการเต็มสภา คณะกรรมการร่วมกันของรัฐสภา และคณะกรรมการของรัฐสภา เพื่อพิจารณากรณีต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖

สภาผู้แทนราษฎรกำหนดให้มีจำนวนคณะกรรมการการ
สามัญจำนวน ๓๕ คณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการจำนวน ๑๕ คน
ส่วนคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา มีจำนวน ๒๒ คณะ แต่ละคณะประกอบด้วย
กรรมการจำนวนไม่น้อยกว่า ๙ คน แต่ไม่เกิน ๑๕ คน สมาชิกคนหนึ่งจะดำรง
ตำแหน่งกรรมการสามัญได้ไม่เกิน ๒ คณะ

๓. อำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้
รัฐสภามีอำนาจในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญ ๆ และเกี่ยวข้องกับ
ผลประโยชน์ของประเทศชาติในกรณีต่าง ๆ ในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ดังนี้

- ♦ การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
- ♦ การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ
- ♦ การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมสมัยสามัญของรัฐสภา
ก่อนครบกำหนดเวลา ๑๒๐ วัน
- ♦ การให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีระบุไว้ใน
นโยบายที่แถลงต่อรัฐสภา
- ♦ การให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่
รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบต่อไปได้ กรณีที่อายุของสภา
ผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้
คณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปจะต้องร้องขอ
ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรก ภายหลังการ
เลือกตั้งทั่วไป
- ♦ การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม

- ♦ การให้ความเห็นชอบในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่นกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ

๔. อำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้ง และถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

การแต่งตั้งหรือให้ความเห็นชอบและการพิจารณาเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ รัฐสภามีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบ และพิจารณาเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ โดยพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา และถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง

การให้ความเห็นชอบและพิจารณาเลือกบุคคล ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

๑) อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในการให้ความเห็นชอบและการพิจารณาเลือกบุคคล

๑.๑) อำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบบุคคล

- (๑) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (๒) กรรมการการเลือกตั้ง
- (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดิน
- (๔) กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- (๕) กรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
- (๖) กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- (๗) เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- (๘) อัยการสูงสุด

๑.๒) อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเลือกบุคคล

- (๑) กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน ๒ คน
- (๒) กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน ๒ คน

๒) การแต่งตั้งคณะกรรมการการตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมบุคคลของวุฒิสภา

โดยคณะกรรมการการจะทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมบุคคล ผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น แล้วรายงานต่อวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง

เป็นการควบคุมและตรวจสอบพฤติกรรมของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ว่ามีความเหมาะสม หรือสมควรที่จะให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ต่อไปหรือไม่

๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่อาจถูกถอดถอนได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐ วรรคหนึ่ง ประกอบด้วย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนดไว้ ดังนี้

- (๑) มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ
- (๒) ส่องไปในทางทุจริตต่อหน้าที่
- (๓) ส่องว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
- (๔) ส่องว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม
- (๕) ส่องว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย
- (๖) ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้

๒) **ผู้มีสิทธิเสนอเรื่องถอดถอน** มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภาถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาออกจากตำแหน่งได้

- (๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา
- (๓) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน

กระบวนการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง

เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับคำร้องแล้ว จะต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และทำรายงานเสนอต่อวุฒิสภา โดยต้องระบุให้ชัดเจนว่าข้อกล่าวหาเป็นมูลหรือไม่

เพียงใด มีพยานหลักฐานที่ควรเชื่อได้อย่างไร พร้อมทั้งระบุข้อยุติว่าจะให้ดำเนินการอย่างไรด้วย แต่ถ้าเห็นว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาข้อนั้นเป็นอันตกไป

ในกรณีที่เห็นว่าข้อกล่าวหาตามคำร้องขอข้อใดเป็นเรื่องสำคัญ จะแยกทำรายงานเฉพาะข้อนั้นส่งไปให้ประธานวุฒิสภาเพื่อให้พิจารณาไปก่อนก็ได้ ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ว่าข้อกล่าวหาใดมีมูล นับแต่วันดังกล่าว ผู้ดำรงตำแหน่งที่ถูกกล่าวหาจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปมิได้จนกว่าวุฒิสภาจะมีมติ

สมาชิกวุฒิสภามีอิสระในการออกเสียงลงคะแนนซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ มติที่ให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่ง ให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา และมติของวุฒิสภาให้ถือเป็นที่สุด

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อเสนอ (เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยและแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ)

ร่างพระราชบัญญัติ

ประธานรัฐสภา

คณะรัฐมนตรี

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐ คน

ศาลหรือองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ (เฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาล และประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ)

ร่างพระราชบัญญัติ

สภาผู้แทนราษฎร (ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต้อง)

รับหลักการ

วาระที่ ๑

วาระที่ ๒

ชั้นพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเรื่องลำดับมาตราของสภาผู้แทนราษฎร

เห็นชอบ

วาระที่ ๓

ไม่เห็นชอบร่างนั้นตก

วุฒิสภา

เห็นชอบกับหลักการ

วาระที่ ๑

ไม่เห็นชอบกับหลักการ โดยให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน และส่งคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

วาระที่ ๒

ชั้นพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเรื่องลำดับมาตราของคณะกรรมการธิการวุฒิสภา

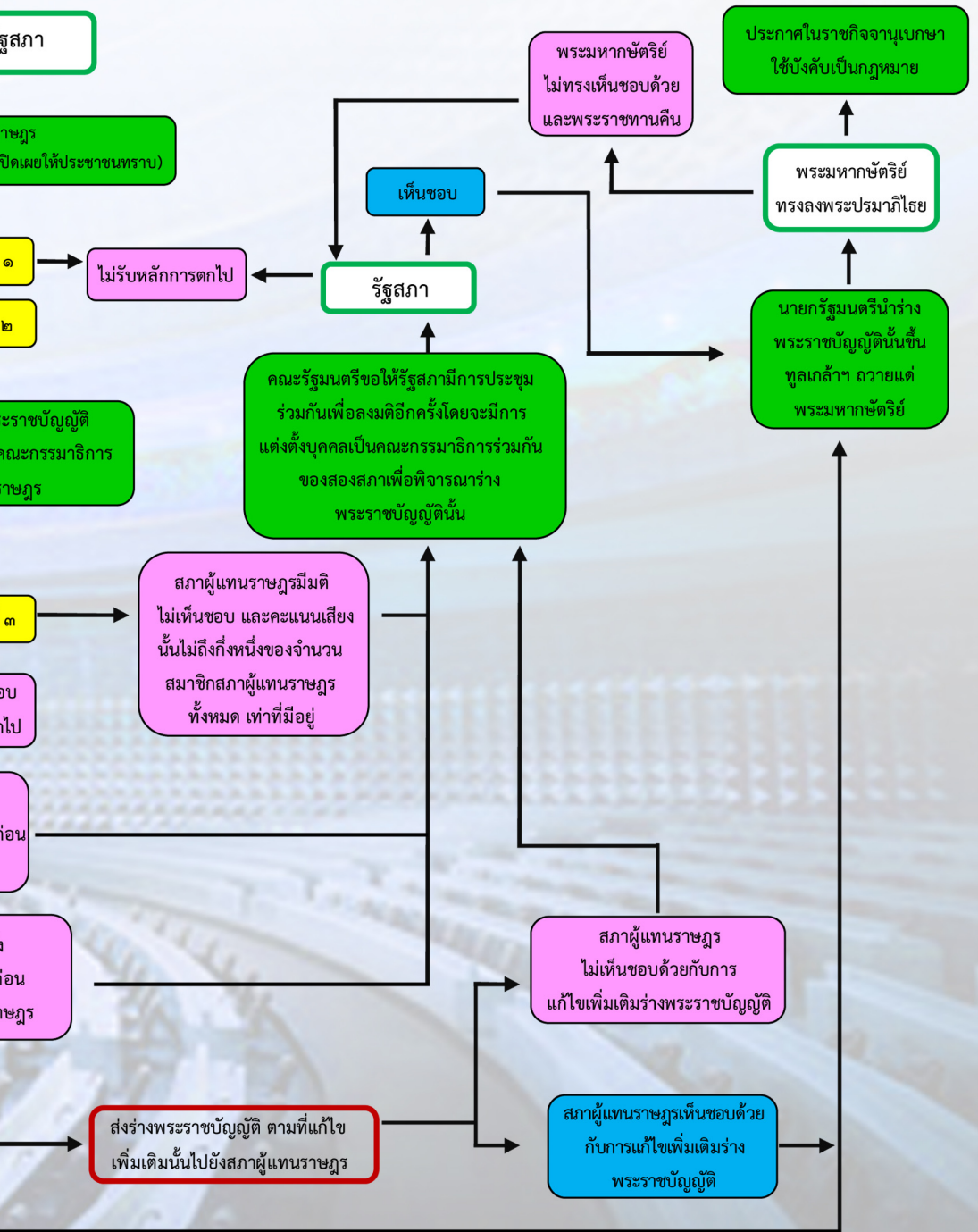
ไม่เห็นชอบ โดยให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน และส่งคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

วาระที่ ๓

แก้ไขเพิ่มเติม

เห็นชอบ

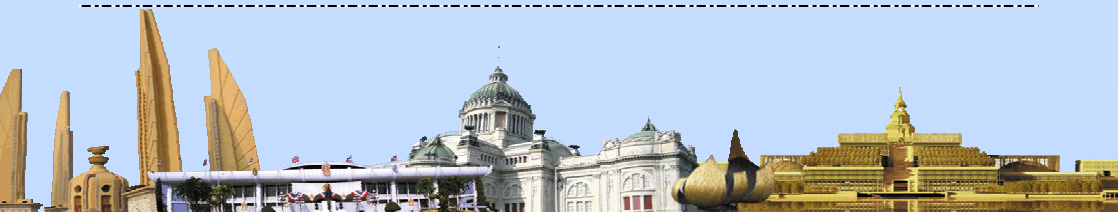
กระบวนการตราพระราชบัญญัติ

บันทึกข้อความ

บันทึกข้อความ

ติดต่อสอบถามข้อมูลได้ที่
สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทรศัพท์ ๐-๒๒๔๔-๑๒๐๐ โทรสาร ๐-๒๒๔๔-๑๑๔๔
Call Center ๑๗๔๓ www.parliament.go.th